

Sunndal kommune
- kraftsenteret mellom fjord og fjell

Planprogram
Kommunedelplan for naturmangfold
2021-2033
Sunndal kommune

Høringsutkast

30.09.21

Innholdsfortegnelse

1 Innledning	2
2 Mål og rammer.....	3
2.1 Mål for kommunedelplanen	3
2.2 Internasjonale og nasjonale føringer.....	4
2.3 Kommuneplanens samfunnsdel og arealdel.....	5
2.4 Sentrale lovverk.....	6
3 Utviklingstrekk og utfordringer	6
3.1 Hva truer naturmangfoldet?	6
3.2 Aktuelle tema for utredning.....	7
4 Planprosess.....	8
4.1 Organisering av planarbeidet	8
4.2 Medvirkning.....	8
4.3 Planlagt fremdrift	9

1 Innledning

Naturen i Sunndal er variert og artsrikt, med artsrike daler og fjellsider, og et unikt kulturlandskap. Naturen forsyner oss, både direkte og indirekte, med ulike økosystemtjenester som vi er avhengige av. Disse økosystemtjenestene, også kalt naturgoder, er blant annet mat, ferskvann, medisin, klima og luftkvalitet, binding og lagring av karbon, pollinering, og dannelse av buffere mot ekstreme natur- og værhendelser. Naturen har en enorm verdi og naturgodene, økosystemtjenestene, som vi er avhengige av må forvaltes på en måte som hindrer svekkelse og at arter utrykkes og naturtyper forsvinner.

Norge har gjennom FNs konvensjon for biologisk mangfold forpliktet seg til å stanse tap av naturmangfold. Stortingsmeldingen [Meld. St. 14 \(2015-2016\) Natur for livet - Norsk handlingsplan for naturmangfold](#) ble vedtatt i 2016. Her slås det fast at «ingen arter og naturtyper skal utrykkes, og utviklingen for truede og nær truede arter og naturtyper skal bedres». Stortingsmeldingen slår fast at vi må sørge for en bærekraftig bruk av de norske økosystemene og ta vare på artsmangfoldet og naturtypene vi har for å ikke bare hindre tap av naturmangfold, men også økosystemtjenestene naturen gir oss. Natur med rikt mangfold er en robust natur.

Miljødirektoratet har innvilget Sunndal kommune et tilskudd på 125 000 kr til å utarbeide kommunedelplan for naturmangfold. En kommunedelplan vil gi økt kunnskap om og oversikt over hva slags naturmangfold som er i Sunndal kommune. Kunnskap om naturmangfold av lokal, regional og nasjonal verdi vil sammenstilles i planen. Planen vil være utformet som en tematisk kommunedelplan, med en tidshorisont på 12 år, fra 2021-2033. Planområdet omfatter hele kommunens areal, med vekt på arealer med utbyggingspress og områder med naturmangfold som trues av andre faktorer. Det legges opp til at planarbeidet gjennomføres slik at den kan vedtas i løpet av første kvartal av 2023.

Arbeidet med kommunedelplaner for naturmangfold ble startet som en oppfølging av [St. meld. 14 \(2015-2016\) Natur for livet](#), hvor det står: «Regjeringen ønsker å legge til rette for at kommunene kan øke sin kompetanse om naturmangfold. Regjeringen foreslår at dette skal skje gjennom et godt kunnskapsgrunnlag og økt veiledning, og gjennom et pilotprosjekt om kommunedelplaner for naturmangfold. I dette pilotprosjektet vil det bli lagt vekt på de verdiene som naturmangfoldet representerer i nasjonal, regional og lokal sammenheng.»

2 Mål og rammer

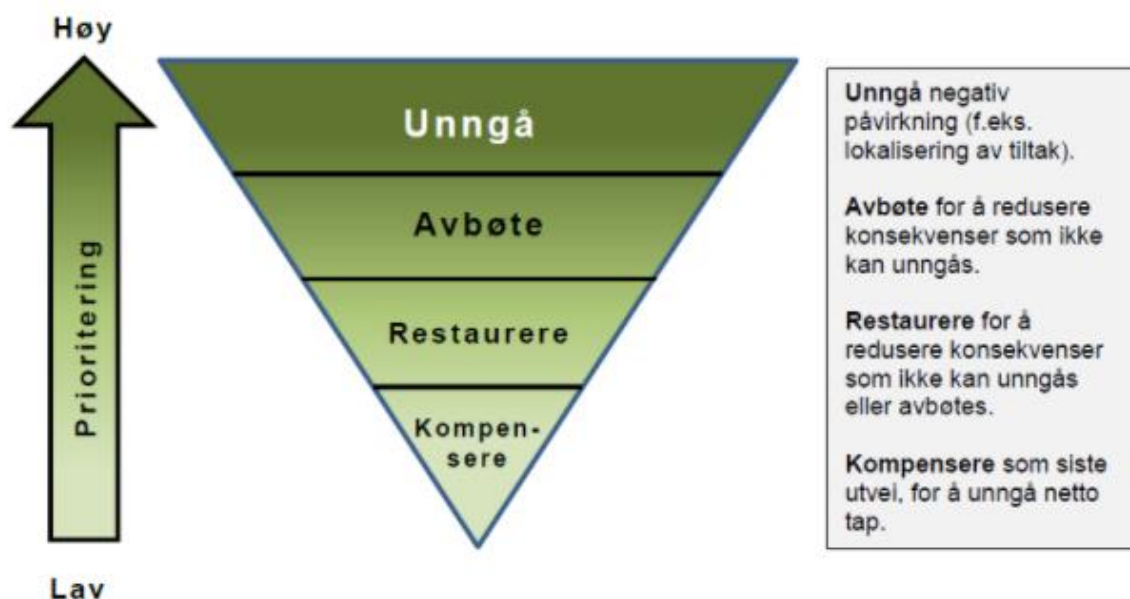
2.1 Mål for kommunedelplanen

Hovedmålet med å utarbeide en kommunedelplan for naturmangfold er å hindre tap av naturmangfold i kommunen og bevare det gjennom bærekraftig bruk og kunnskapsbasert forvaltning. Det skal arbeides for å få en helhetlig oversikt over verdifulle naturområder, naturtyper og arter i Sunndal kommune. Gjennom kompetanseheving og økt kunnskapsgrunnlag kan man løfte og styrke naturmangfoldet i kommunen og bidra til at ivaretagelse av naturmangfoldet blir prioritert. Dette er avgjørende for å stanse tapet av naturmangfold.

En kommunedelplan vil ha som hensikt å:

- Bidra til økt kunnskapsgrunnlag og kompetanseheving
- Øke kunnskapen om naturforvaltning blant politikere og internt kommunens egen virksomhet.
- Løfte naturmangfoldet i kommunen og skape eierskap og engasjement blant kommunens innbyggere.
- Få frem naturområder av lokal verdi
- Kartlegge utfordringer som kommunen har angående ivaretagelse av naturmangfold.
- Gjøre kunnskap om naturmangfoldet tilgjengelig for allmennheten og forvaltningen
- Gi god og helhetlig kunnskapsoversikt og tydelige strategier for forvaltning av natur, som igjen vil gi gode retningslinjer for saksbehandling og forenkle prosessen.
- Identifisere områder med utredningsbehov

Planarbeidet vil sette mer fokus på naturen i Sunndal og gi næringslivet, offentlig forvaltning, grunneiere og andre et styrket insentiv til å ta vare på naturmangfoldet i kommunen gjennom kunnskapsbasert og bærekraftig forvaltning.

Figur 1: Ved en utbygging skal det først vurderes om en negativ påvirkning på naturen kan unngås, deretter hvordan det kan avbøtes og restaureres. Til slutt kan en eventuell kompensasjon vurderes. Kilde: Statens Vegvesen (Modifisert etter Meld. St 14 Natur for livet, s 87).

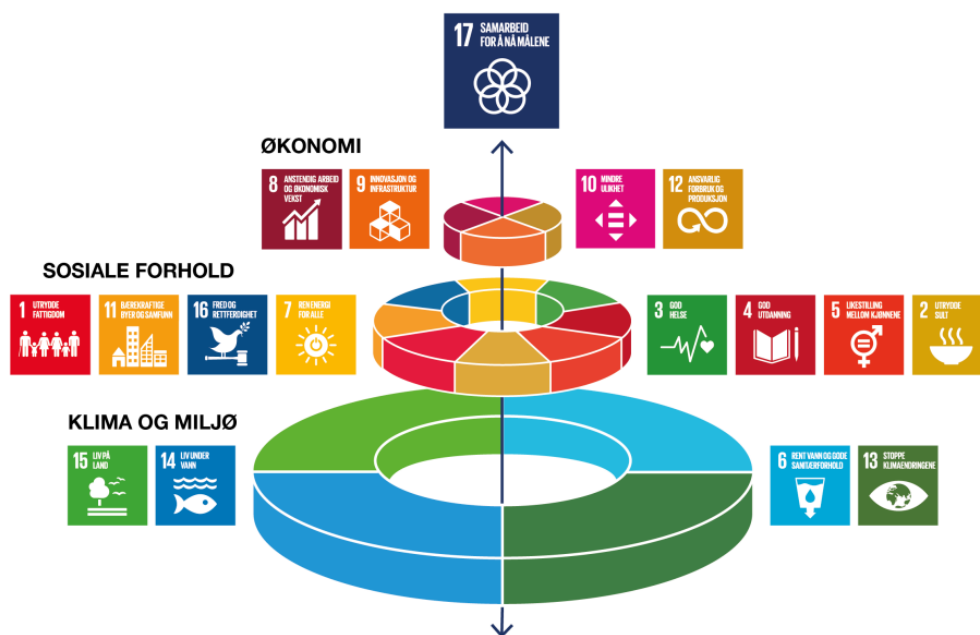
2.2 Internasjonale og nasjonale føringer

FNs naturpanel: [FNs naturpanel](#) (IPBES) er et globalt panel som i 2019 publiserte sin første hovedrapport om naturens tilstand. Den slo fast at et stort antall arter i Norge er utrydningstruet, og hovedårsaken er arealbruk.

FNs bærekraftsmål: Sunndal kommune skal legge [FNs bærekraftsmål](#) til grunn i all samfunns- og arealplanlegging. Figuren under viser sammenhengen på tvers av de 17 bærekraftsmålene og hvordan de relateres til de tre dimensjonene i bærekraftig utvikling: miljømessig, sosial og økonomisk bærekraft (figur 2). Klima- og miljømessig bærekraft innebærer å sikre det naturlige livsgrunnlaget vårt gjennom å ta vare på naturen og klimaet og vektleggingen til denne er helt avgjørende. Bærekraftsmålene 13 – *Stoppe klimaendringene*, 14 – *Livet i havet*, og 15 – *Livet på land*, er viktige mål kommunen skal jobbe for.

[Konvensjonen om biologisk mangfold](#) er en global avtale som omhandler bærekraftig og rettferdig bruk av biologisk mangfold, og har tre formål:

- Å bevare det biologiske mangfoldet
- Sikre bærekraftig bruk av biologiske ressurser
- Sikre en rimelig og rettferdig fordeling av fordelene som følger av utnyttelsen av genetiske ressurser.

Figur 2: Kilde: Azote Images for Stockholm Resilience Centre.

Nasjonale miljømål: Norge har 23 [miljømål](#) som er fastsatt av Klima- og miljødepartementet. Tre mål omfatter naturmangfold:

- Økosystemene skal ha god tilstand og levere økosystemtjenester
- Ingen arter og naturtyper skal utrykkes, og utviklingen til truede og nær-truede arter og naturtyper skal bedres.
- Et representativt utvalg av norsk natur skal tas vare på for kommende generasjoner.

2.3 Kommuneplanens samfunnsdel og arealdel

Kommunedelplanen vil ha en kunnskapsdel og en handlingsplan, hvor eksisterende kunnskap, mål, og strategier

I samfunnsdelen og arealdelen i [kommuneplan for Sunndal kommune 2020-2025](#) er det flere strategier og føringer som har betydning for naturmangfoldet i Sunndal:

- Delta aktivt i en kunnskapsbasert forvaltning av verneområdene i kommunen.
- Hensynet til viktige landskaps- og naturverdier, og områder for friluftsliv skal vektlegges.
- Delta i arbeidet for å få mer sjøaure og frisk laks i vassdraga med anadrom fisk.
- Naturressurser og dyrka/dyrkbar jord skal sikres mot nedbygging.
- Opprettholde og om mulig gjenskape økologiske nettverk mellom naturtyper, sammenhengende blå-grønne strukturer og landskap.

- Gjennomgang av vedtatte utbyggingsområder som ikke er tatt i bruk om de er i tråd med dagens målsetting om å bevare natur og redusere klimagassutslipp.

Sunn dal kommune har i samfunnsdelen slått fast et mål om at kommunen skal drive en *bærekraftig forvaltning av natur og verneområder*. Det er viktig at naturmangfoldet blir ivaretatt i den kommunale forvaltningen.

2.4 Sentrale lovverk

Plan- og bygningsloven stiller krav til bærekraftig utvikling og er grunnlaget for å styre arealbruk og skal sikre en samordning og avveining av samfunnsinteresser. Den gir muligheter til å ta hensyn til miljø i forvaltning av areal.

Naturmangfoldloven er den mest sentrale loven når det gjelder naturforvaltning, og er gjeldende for alle sektorer som forvalter naturmangfold eller tar beslutninger som påvirker naturmangfoldet.

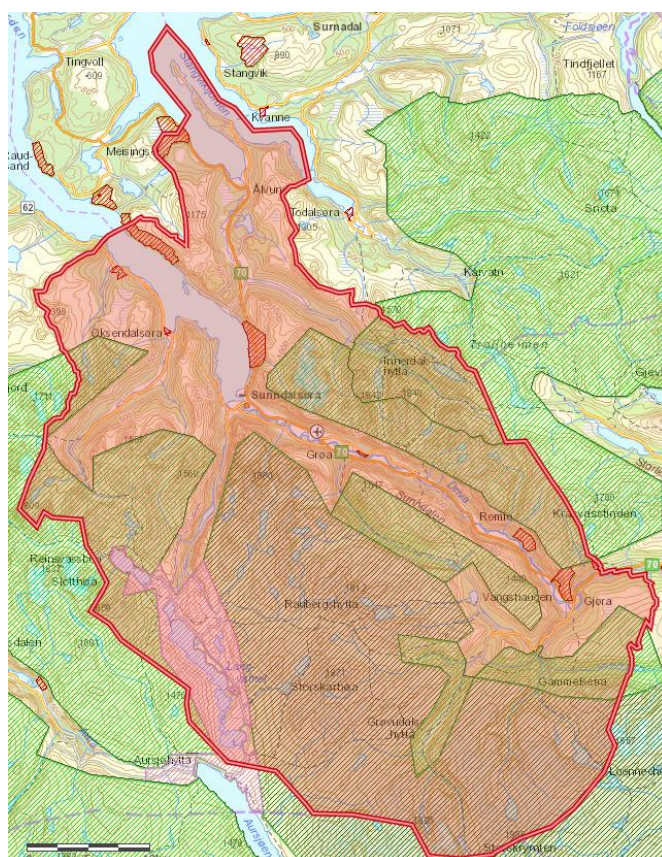
Det er flere relevante lover i tillegg til de nevnte ovenfor. Noen eksempler er: miljøinformasjonsloven, jordloven, skogloven, klimaloven, vannressursloven, forurensningsloven, kulturminneloven, viltloven, friluftsløven, motorferdselloven, m.m.

3 Utviklingstrekk og utfordringer

Sunn dal kommune har et areal på 1713 km² og ca. 67 % av arealet har ulike former for vernestatus (figur 3). Det foregår endringer med utvikling av næringsliv, reiseliv og transport. Behovet for næringsarealer øker og et generelt behov for areal til boliger og fritidseiendommer legger press på naturmangfoldet.

3.1 Hva truer naturmangfoldet?

Den største trusselen mot naturmangfoldet i kommunen er arealendringer og -bruk, og behovet for eiendommer til utbygging legger press på arealet. Nedbygging av norsk natur truer leveområdene til

Figur 3: Kommunegrensen er angitt med rødt omriss. Skraverte områder i grønt og rødt er arealer som er vernet etter naturvernloven. Kart hentet fra naturbase.no.

arter og kan føre til vanskeligheter for å opprettholde artsbestander. Som arealforvalter er det viktig at kommunen utøver sin rolle på en god måte.

Når det tas beslutninger innen samfunns- og arealplanlegging kan viktige funksjoner i naturen bli nedprioritert eller oversett, og arts- og biomangfold kan i verste fall gå tapt. I tillegg påvirker arealendringer og –bruk forholdet mellom artene, og kan resultere i at noen arter øker bestanden sin, mens andre reduseres. Fragmentering, oppstyking, av naturen truer artsbestandene ved at leveområdene til arter blir oppdelt. Endringer i klima, forurensning, overhøsting, og spredning av fremmede arter truer også naturmangfoldet i stor grad. Naturmangfoldet trenger robuste og velfungerende økosystemer for å kunne tilpasse seg klimaendringer og andre trusler. Rundt halvparten av de truede artene lever i skogen, mens en fjerdedel er knyttet til kulturmark.

3.2 Aktuelle tema for utredning

Planarbeidet vil rette fokus mot utvalgte tema som vurderes som viktige å utrede for.

Følgende tema er aktuelle:

- Sårbare og truede arter og naturtyper (trekkområder, bevare leveområder og forbindelser mellom dem)
- Kulturlandskap
- Våtmark (myrområder)
- Vannmiljø (vannforvaltning, avrenning)
- Landbruk (skogbruk og jordbruk)
- Natur av lokal verdi
- Naturrestaurering
- Klima
- Kunnskapsgrunnlag og -formidling
- Fremmede arter og andre trusler
- Friluftsliv og rekreasjon
- utfordringer i Sunndal kommune

Utredningsbehov: Det kan dukke opp behov for utredning underveis i planarbeidet. Planen vil synliggjøre kunnskapshull og hvilke områder det bør satses for å innhente mer informasjon om naturmangfold. Er det behov for ytterligere kartlegging av arter eller naturtyper eller tilleggskartlegging, må kommunen ta stilling til dette.

Resultater etter kartleggingsarbeid og informasjon om artsmangfold og naturtyper som finnes i kommunen er registrerte på henholdsvis artsobservasjoner.no og naturbase.no.

4 Planprosess

Gjennom planarbeidet vil kommunen samle tilgjengelig kunnskap om naturmangfold og lage en kunnskapsdel. For å bevare naturmangfoldet for senere generasjoner, vil en del av planen utarbeides som en handlingsplan. I handlingsplanen skal det redegjøres for konkrete tiltak kommunen bør iverksette for å hindre tap av naturmangfold, og hvordan planen skal følges opp de fire påfølgende årene eller mer. Handlingsplanen skal i utgangspunktet revideres årlig.

4.1 Organisering av planarbeidet

Det skal etableres en arbeidsgruppe bestående av administrasjonen, ved Plan-, miljø- og næringsavdelingen. Andre aktuelle personer kan bli kalt inn ved behov. Klima- og miljørådgiver har den daglige oppfølgingen av planarbeidet.

Til gjennomføring av planen skal det også nedsettes ei referansegruppe. Ved behov skal referansegruppa bistå i planarbeidet. Det legges opp til å knytte kontakt med eksterne myndigheter og organisasjoner. Representanter fra for eksempel: Statsforvalterens miljøvernavdeling, Fylkeskommunen, fagmiljøer og interesseorganisasjoner. Referansegruppa vil møtes jevnlig ved behov.

En styringsgruppe vil bli nedsatt og formannskapet foreslås som aktuell til denne rollen.

4.2 Medvirkning

Planen utarbeides som en tematisk kommunedelplan og skal følge kravene i plan- og bygningsloven, jf. § 11-1.

Planprogrammet vil være grunnlag for vedtak i kommunestyret og det videre planarbeidet som skal igangsettes. Gjennom å sende planprogrammet på høring ønsker vi å få innspill til hva planen bør inneholde og hvordan man ønsker å medvirke til planen.

Det skal settes av god tid til medvirkning og kommunen ønsker innspill fra enkeltpersoner, grunneiere, interesseorganisasjoner, lag, foreninger, og eksterne fagpersoner. Medvirkning og samarbeid er nøkkelord og det vil være viktig å involvere personer som har god kunnskap om det lokale naturmangfoldet og samle kunnskap om viktige naturområder som ikke er undersøkt under tidligere kartlegginger. Ulike kanaler benyttes for å nå ut til innbyggerne og gis muligheten til å medvirke i arbeidet med kommunedelplanen. Det vil være aktuelt å holde informasjonsmøter.

Vi vil invitere til å komme med innspill til planprogrammet og det videre planarbeidet, både forslag til viktige tema eller endring av tema, hva kommunen bør tenke på, natur

av lokal verdi, konkrete tiltak til kommunedelplanens handlingsdel, viktige områder for naturmangfold, m.m.

4.3 Planlagt fremdrift

Det planlegges at et planforslag skal utarbeides og legges frem mot slutten av 2022, med etterfølgende høring. Kommunedelplanen for naturmangfold vil legges frem til sluttvedtak i løpet av første kvartal av 2023.

